חד לעיברה שנתו וזמנו. ה"ה שנתו בלא זמנו ואע"פ שבשעה שהקדישו לא היה לאור לפסח דכשיגיע זמנו תעבור שנתו דאפי' מפרים נקיבה לפסחו לו זכר בן שתי שנים תורת שלמים עליו כדתנן במי שהיה טמא (פסחים דף לז:) יעבה עד שיסתאב ויתכר ויביא בדמיו שלמים: **איתיביה רב משרשיא לרבא בו'.** תימה מאי קושיא הא רבא הוא דמפרש טעמא דר"ש ברים מנחות (דף ג:) מזאת תורת ואומר ר"מ דהכא גרסי' רבה ורבה לטעמיה דמשני התם כאן בשיגיו קודש כאן בשיגיו בעלים ועוד י"ל דאפי' גרסינן רבא רואה לייש בדברי רב לכולהו אמוראי דהתם ולפי' ר"מ קשה דנראה דרב משרשיא תלמידו של רבא היה ולא של רבה ועוד י"ל שרואה רבא לייש בדברי רב משמיה דמבוג אפי' כרבנן דפליגי עליה דר"ש דלית להו זאת תורת ורב משרשיא כשהקשה לו מר"ש היה יכול להקשות ממתני' דמנחות אלא ניחא ליה למיפרך מברייתא דאפי' לר"ש דמכשיר לא מזאת תורת מכשיר וכן משמע מפי' הקונטרס ואע"ג דכפ' דם חטאת (לקמן דף לב.) דרשינן תורה אחת לכל החטאות וליכא מאן דפליג היינו במידי דכתיבא בהדיא בחטאת גופה דרשינן ליה לר"ע כגון הני כו) דפרק דם חטאת אבל שיגוי קודש לא כתב בחטאת כה) ודרש אחיו מקומן (לקמן דף מח.) דדרש תורה אחת לכל האשמות וקאמר הניחא למאן דאית ליה תורת אלא למאן דלית ליה תורת היינו לר"ש ולרבנן ברים מנחות (דף ג:) לרבה: **לשם חטאת** נזיר לשם **חטאת מצורע.** לעיל (דף ז.) איכא שמעתא אחריתי דרב כב) דאמלק בין שוחט [לשם חטאת] לשוחט לשם עולה ושם פירשתי תרתי דרבא למה לי: **ושחט** אותה **לחטאת.** לעיל בפירקין (דף ה.) דרשינן ליה למילתא אחריתי ושמא הכא דרש מדלא כתיב ושחט ולא כתיב ושחט לחטאת אותה: **על מי שמחוייב חטאת דטומאת** מקדש וקדשיו. מיהו לו) גרע ממי שאינו מחוייב כלום: **מחשבין** מעבודה לעבודה. כדאמר כגון משחיטה לזריקה (כמו שיגוי בעלים) אבל משחיטה לקבלה לא דהא מפיגול יליף לה וק"ו דרב אשי דליף מפיגול לא לא) הוי אלא משחיטה לזריקה כמו שיגוי בעלים

מד א מי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה ט:
מה ב מי' סז הלכה ז:
מו ג ד מי' סז הלכה ו:
מז ה מי' סז הלכה י:

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת במקום אשר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִּשָׁחֵט הַחַטָּאת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא:
ויקרא ו, יח
2. וזאת תורת המנחה הקרב אתה בני אהרן לפני יהוה אל פני המזבח: ויקרא ז, ז
3. וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחַטָּאת במקום אשר ישחט את העלה: ויקרא ד, לג

מוסף רש"י

(פסחים צו: בפי' קמא שם. ומנחות שם). לו: כשלא קרב זומנו שאנב ומתכפר כאחר הוא עשה שלמים כדעקא לן בפסחים (ר"ה ה.): לכל מצות שלמים. שיבא דין כל מומר שלמים עליהן (פסחים שם) כשהוא אומר ראם עז. ולא כתיב אם (מנחות שם): **הפסיק** הענין. הפסק הוא לכפסיק בין כבש לעז (פסחים צו:): **הפסיק** הענין. שאין לעז דין שאמור למעלה: לימד על העז שאינה טעונה אליה. שם לה דין בן בקר שאינה טעונה אליה (מנחות שם בבחי"). יש מפרשין עז אין לו אליה, ועשות היא כיסה בשר ממקום שהכלים יוצאות היא עולה אחר ואחר כך נמצא זה, בין שהפרים מעות לפסחו ואלה קדושים פסח על מלון ויחולו עליהם ויתוחתו מן המעות (שם ע. וכעי"ז במנחות שם): **שקרב שלמים.** בתועב לו לאחר הרגל (פסחים ע.): **לדבר הבא** מן הצאן ומן הבקר. ואע"ג דעולה בלא ג"כ מן הצאן ומן הבקר. אפילו הכי שלמים אתי, דהא (נסמן אליה הפרישה (ולא) לשם כליל (מנחות פג. מכת"י):

ע"ב מענמוד קודם

עברה זמנו. שעבר הפסח: **לא זמנו ולא שנתו.** שהפרים שה לפסחו ושחטו קודם (הפסח). כגון שאבד קודם חצות והפרים אחר חצות ונמצא לאם לאם לשוחטו קודם חצות קבע שלמים ואע"ג דעדיין חזי לפסח (מנחות פג. ובבחי"). **חטאת נחשון.** שהקריבו הנשיאים שעירי חטאת בחנוכת המזבח, ולהכי נקט נחשון דהוא הראשון. (מנחות שם) **כל המנחות.** ואפי' מנחת חוטא: **שאין המנחות דומות לזבחים.** דזבחים חזיא דלא עלו: מעשיה מוכיחין. שהוא מכזב דמרחשת עמוקה ומעשיה דומים רכין, מחבת נפה ומעשיה קשין: **אבל בזבחים אינו כן.** אין לנסם מעשה מוכיח הלכך מהני בהו שיגוי דלא עלו לשם תוכה: **חדרבה.** מנחת חוטא ומנחת קנאות דכתיב בהו לא יצוק עליה שמן: **בלולה.** שאר מנחות (מנחות ג.) **אין כפרה למחים.** דמיתתן כיפרה עליהם (שעיקה ר') **חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם** וכו' כשירה. ועלהה לו (ר"ש ז.) הני עולות גינהו. יש דמפרשים עולות גינהו שטעונים נסכים כעולה מה שאין כן בשאר חטאות, ולא עיקר הוא מינה חטאת מצורע דכתמרי' בפרק שתי מדות דטעונה נסכים, אבל חטאת נזיר לא טעונה נסכים: מתני כולהו לפסולא. אפילו חטאת אבל שחטו לשם חטאת דם פסולה מלהקריב (מנחות ג.) **שחטה לשמה** לזרוק דמה שלא לשמה. בחטאת מייירי דכל שאר זבחים כשרים שלא לשמן אבל חטאת שנשחטה שלא לשמה פסולה, וכן פסח שנשחט שלא לשמו, ואם שחט החטאת לשמה לזרוק דמה שלא לשמה: דילפינן מחחשבת פיגול. דנמריו מחשבת פסול שלא לשמה ממחשבת פיגול דעיקרו מעבודה לעבודה (חזרכין לפ.):

מסורת הש"ס

(ל) מנחות פג.; ג) [סס ג:]. ג) תוספתא דמנחות רפ"ק, מנחות ב: מנ:; ד) [מנחות ג:]. ה) מנחות ג.; ו) חולין לט. ירושל' פסחים פ"ה ה"ב.. ז) עי' רש"י מנחות סג. בבתרני ד"ה צפה.

הגהות הב"ח

(א) נב: היה אמינא ה"א היכא דעיברה: (ב) שם כמחצן כשרה חטאת. נ"ב פי' דהכי הוי דינא בשיגוי בעלים: (ג) שם בשם חטאת נחשון פסולה. נ"ב פי' דהכי הוי דינא בשיגוי קדש: (ד) רש"י ד"ה כפרה וכו' הכי הוא בנשחטה לשם: (ה) ד"ה מחבת נמ' דמחוך: (ו) ד"ה טעמא וכו' להבשירה לא ליף מזאת התורה: (ז) ד"ה שיתכפר בה נחשון הייני שיגוי בעלים הס"ד ואח"כ מ"ה אין וכו' בחמוייב כפרה. נ"ב ע"ל תחילת דף ד' ודף ז' סוף ע"ש: (ח) ד"ה בעיל וכו' דבינן: (ט) ד"ה מי אמרי' וכו' אי דילמא אין כל"ל ותיבת כי' נמחק:

גליון הש"ס

[נראה אמר רב הנאת חלב ששחטה לשם חטאת דם יבו'. עי' מיר דף מז ע"ב בתוס' ד"ה שהרי אין אדם וכו'):

שינויי נוסחאות

א) לעבירה וכו' ועבירה [בכל הענין וכרש"ין (שיטה): נ"מ לעיברה שנתו דומנו (בבחי"ה). וכ"ג הוגה: ב) נ"ל חי: ג) נ"ל פשיטא הני (בבחי"ה) ולפשר דרש"י כא לאפוקי מגי' ז): ד) נ"ל מי שמחוייב (שיטה): ה) נס"ל נוסף ולאו בר מינה ואינו שינוי בעלים (שיטה): ו) איכא דאמר כו' עד עולה היא, בכ"מ ליתא: ז) נ"ל בעולה (שיטה): ח) נ"ל רבא (שיטה): וכן משמע בתוס' דף ז ע"ב ד"ה אמר רבא (בבחי"ה) ועי' בש"ע לעיל ג ב הוגה: ז: ט) כמותה תיקו כל"ל (שיטה): י) ודכוי מתנינן כו' עד ובעיין לה, בכ"מ ליתא. ועי' כ"מ פט"ו מפהל' המוקדשין ה"ו דהתמ"ס לא הי' קנע זה בגרסתו. ועי' קר"ש ד"ה אמר רב, וכה"ג. ובדק"ס כתב שנמשמע בגמ"ה: יא) נ"ל אם (שיטה): יב) נ"ל בשחוטה (שיטה): יג) בכ"פ נוסף משום דתורה אחת לכל החטאות: יד) שכל וכו' עד חלות, נמחק (בבחי"ה): טו) נ"ל היו עושין חלות, ותיבות עשר עשר נמחק (בבחי"ה). נ"ל היו באות עשר עשר (שיטה): טז) נ"ל שרוחש (שיטה): יז) נ"ל המחשבה (בבחי"ה). נ"ל וכל היכא דמחשבה ניכרת (בבחי"ה): יח) מוזאת תורת (בבחי"ה): יט) נ"ל זאת תורת (שיטה): כ) נ"ל החטאת (שיטה): כא) מחוייב (בבחי"ה): כב) נ"ל כיון (בבחי"ה). (שיטה): כג) נ"ל דילפינן (שיטה): כד) נ"ל מינה הכי נמחק (בבחי"ה). נ"ל כה"ג שמחוייב: כה) נ"ל זו היא שהיא מחשבה בשעת עבודה זו כו' (בבחי"ה). ס"ל שיחשב בשעת אחת העבודות להאכיל לאדם (שיטה): כו) נ"ל העבודות (שיטה): כז) נ"ל האי (שיטה): כח) נ"ל בחטאת בהדיא (בבחי"ה): כט) נ"ל דרבא (הגרב"ג). (בבחי"ה): ל) נ"ל מי גרע ועי' ל"ק (הגרב"ג): לא) נמי לא הוי כל"ל (בבחי"ה): לב) בכמ"ש הוגעב קולמוס על מינה שפחיים: לג) מיתות חטאת נזיר אר, לכל' אינן בדקדוק דהא לא אתי בכללה, אלא לתנב חטאת מלוכע ובדי"ה, נ"ל:

שיטה מקובצת

וזריקה אחת לכולן כו'. ולא אמר דר"ש היא (לקמן דף יב.) דמכשיר בהליך משום דהוי עבודה דאפשר לבעבלה. והא דקתמר זריקה אחת לכולן אע"ג דיש מתנין בכמה דברים, (היא) (מ"מ) אין מעביר מוכיחין דהא קי"ל (לקמן לב.) כל המתנין בכמה ל' שבתנן בכמה אחת כיפר (תוס' סוה"): הני עולות גינהו. ואין (זה) שיגוי בעלים, דלא אפשר לגיגו בעלים אלא מ"ב שיגוי לכפרה כמותו, וכיון דעולה לאו לכפרה אחת מ"ב אין מחוייב כפרה כמותו (תוס' שוה"): **דילמא** אין קבוע בכמותה. הקשה הר"ר יחיאל מפאריס דיפסוקו ליה מדלילה דלא כני קבוע כמותה. דאי כני (לעיל) אמאי איצטרך (לעיל לומר) הני עולות גינהו תיפוק ליה דהטאת מלוכע אינו קבוע כמותה. ר"ל דאיצטרך להאי שעמא דעולות גינהו מפוס חטאת דשמעת הקול וכיוצא בפרים כו) פי' דשוחט חטאת דשמעת קול מי שמחוייב חטאת אין (זה) קבוע יותר מזה (תוס' שוה"): אי חטאת מלוכע דעתה לאין (זה) קבוע יותר מזה (תוס' שוה"): **רש"י** ד"ה **ופ"ר-בנן** בו' **הני בעולה הבו.** ד"מ הני עולה גינהו ושינוי קודש הוא ופסיטות דפסולה (גרינוו): ד"ה **עיקר חטאת** בו' שהיא הייתה חטאת יחיד ראשונה. ר"מ חטאת דאשונה שלמינו שלא כל מ חטאת נקט: ד"ה **לשם חטאת** בו' **אלא** בשעירה. והני כשיגוי קודש, אפ"ה כיון דכתב כמותה, מין חטאת חל הוי (גרינוו): תוד"ה **איתיביה** בו'. נ"ב טעמא דמעשיה מוכיחין כו' ולא אמר חיבה חטאת, והדר ביה דבא מכח קושיא זו. ומעמא דמעשה מוכיחים. ובקשה מידי דהוי טעמא אלא לרבא ורבא קאמר הכם דלאו מעשה מעשיה מוכיחים אלא מעשה זאת מוכיח כו' **ד"ה שהבא** אותה בו' **אלא** בתיב ישחט **לחטאת אותה.** ולכאן לאמר הוא דאתא דא"כ לכתוב ושחט לחטאת חטאת (תיא. גרינוו):

חד לעיברה שנתו וזמנו. ה"ה שנתו בלא זמנו ואע"פ שבשעה שהקדישו לא היה לאור לפסח דכשיגיע זמנו תעבור שנתו דאפי' מפרים נקיבה לפסחו לו זכר בן שתי שנים תורת שלמים עליו כדתנן במי שהיה טמא (פסחים דף לז:) יעבה עד שיסתאב ויתכר ויביא בדמיו שלמים: **איתיביה רב משרשיא לרבא בו'.** תימה מאי קושיא הא רבא הוא דמפרש טעמא דר"ש ברים מנחות (דף ג:) מזאת תורת ואומר ר"מ דהכא גרסי' רבה ורבה לטעמיה דמשני התם כאן בשיגוי קודש כאן בשיגוי בעלים ועוד י"ל דאפי' גרסינן רבא רואה לייש בדברי רב לכולהו אמוראי דהתם ולפי' ר"מ קשה דנראה דרב משרשיא תלמידו של רבא היה ולא של רבה ועוד י"ל שרואה רבא לייש בדברי רב משמיה דמבוג אפי' כרבנן דפליגי עליה דר"ש דלית להו זאת תורת ורב משרשיא כשהקשה לו מר"ש היה יכול להקשות ממתני' דמנחות אלא ניחא ליה למיפרך מברייתא דאפי' לר"ש דמכשיר לא מזאת תורת מכשיר וכן משמע מפי' הקונטרס ואע"ג דכפ' דם חטאת (לקמן דף לב.) דרשינן תורה אחת לכל החטאות וליכא מאן דפליג היינו במידי דכתיבא בהדיא בחטאת גופה דרשינן ליה לר"ע כגון הני כו) דפרק דם חטאת אבל שיגוי קודש לא כתב בחטאת כה) ודרש אחיו מקומן (לקמן דף מח.) דדרש תורה אחת לכל האשמות וקאמר הניחא למאן דאית ליה תורת אלא למאן דלית ליה תורת היינו לר"ש ולרבנן ברים מנחות (דף ג:) לרבה: **לשם חטאת** נזיר לשם **חטאת מצורע.** לעיל (דף ז.) איכא שמעתא אחריתי דרב כב) דאמלק בין שוחט [לשם חטאת] לשוחט לשם עולה ושם פירשתי תרתי דרבא למה לי: **ושחט** אותה **לחטאת.** לעיל בפירקין (דף ה.) דרשינן ליה למילתא אחריתי ושמא הכא דרש מדלא כתיב ושחט ולא כתיב ושחט לחטאת אותה: **על מי שמחוייב חטאת דטומאת** מקדש וקדשיו. מיהו לו) גרע ממי שאינו מחוייב כלום: **מחשבין** מעבודה לעבודה. כדאמר כגון משחיטה לזריקה (כמו שיגוי בעלים) אבל משחיטה לקבלה לא דהא מפיגול יליף לה וק"ו דרב אשי דליף מפיגול לא לא) הוי אלא משחיטה לזריקה כמו שיגוי בעלים

עיברה זמנו. זמן שחיטת הפסח: **לא זמנו ולא שנתו.** ולא יא) שחטו קודם הפסח לשם שלמים כשר ואע"ג דחזי לפסח לאשון: **ממילתייהו.** מפסח לאשון: **משמיה דמבוג.** שם מכם: **חטאת שחטה לשם חטאת נחשון.** שעיר חטאת [דחנוכת] הנשיאים: **כשרה.** ולא הוה שיגוי קדש דלא אמרי' חטאת נחשון כיון דלדורון אתי ולא לכפרה על חטא הרי היא (ד) כשחיטה יב) לשם עולה ג) וכ"ש דשיגוי בעלים לא הוי דלא שחטה להתכפר בה נחשון: **ועלו לבעלים.** ר"ש פליג אמנחות ומודה בזבחים: **מחבת ומרחשת.** שני כלים שבהם מטגנים את המנחות שכל יד) המנחות היו בו) עשר עשר חלות. מחבת נפה ו) ומעשיה קשים (ה) מתוך שהכלי לף מעשיה מתפשטין והאור שורף את השמן. מרחשת עמוקה ומעשיה רוחבין שאין האור שורף את השמן וכשמניח אדם אצבעו עליה נראה כמו רוחשת טו): **חריבה.** מנחת חוטא שאין בה שמן דכתיב (ויקרא ה) לא יצוק עליה שמן: **מעשיה מוכיחין.** דמחשבה יז) הניכרת שהיא שקר סבר ר"ש דלא מהניא: **שחיטה אחת לכולן.** וכי שחיטו עולה לשם חטאת ליכא הכירא דמשקר הילכך מהניא מחשבה כ"ך שמעת"י במנחו"ת: **טעמא כו'.** אלמא אפי' לרבי שמעון דמחדר (ו) להיכשירא לא יליף מזאת יח) תורה וכ"ש דמדרבנן קשיא לך דאמרי אף במנחות לא עלו אלמא לא דרשי תורה יט) להכי. ולרבא דאמר לעיל (דף ז.) חטאת אבל ששחטה לשם חטאת דם כשירה ליכא למיפרך מינה דהתם כיון דכי הדדי מינהו דתרוייהו חטאת סתמא שמייהו וכפרת שתיהן שוה על הכרת אין שם שיגוי קודש והרי חטאת לשם חטאת נשחטה ואילו מנחת מחבת ומנחת מרחשת אין שמותיהן שוין זו שמה לבדה וזו שמה לבדה אלא לרב קשיא דהא לשם חטאת נחשון שיגוי גמור הוא שהרי היא כעולה וקאמר כשרה משום תורת חטאת כו): **אלא אי איתמר.** דרב הכי איתמר וכשיגוי בעלים איתמר: **שיתכפר בה.** (ו) היינו שיגוי בעלים: **שאין כפרה למחים.** הילכך לא קרינא ביה במחוייב כא) כפרה כמותו: **הא אי.** אם שחטה בשיגוי בעלים לשם אדם מי: **דומיא דנחשון.** שמחוייב חטאת שאינה על חטא הדומה לשעיר נחשון כגון חטאת נזיר ומצורע הבאות להכשיר פסולה: ופרקינן **הני עולות גינהו.** ואלו קיים לן (לעיל דף ז.) חטאת ששחטה על מי שמחוייב עולה כשירה והני כעולה דמו. פשיטא ל"ג: **עיקר חטאת נקט.** שורש החטאת שהיא היתה חטאת יחיד ראשונה: **לשם חטאת עבודה כוכבים.** דבותא נקט אע"ג דלא דמיא לשאר חטאות שהן בכנסה או שעירה והיא אינה כשירה בכנסה אלא בשעירה: **בעיא דרבא היכי מתניתו לה.** (ח) וכיון כב) דאמרת דרבא בכולהו פסיל

---

[2]בכולהו לפסולא מ"ט [3]ושחט אותה לחטאת לשם אותה חטאת א"ל רב אשי לרב אחא בריה דרבא [בעיא דרבא] היכי מתניתו לה אמר ליה אנן בשינוי בעלים מתנינן לה [והכי ו] מתנינן לה] אמר רבא [4]חטאת חלב ששחטה על מי שמחוייב חטאת דם וחטאת עבודת כוכבים פסולה על מי שמחוייב חטאת נזיר וחטאת מצורע כשירה ובעיין לה הכי בעי רבא חטאת חלב ששחטה על מי שמחוייב חטאת דטומאת מקדש וקדשיו מהו מי אמרי' [5]כרת כמותה או דילמא אין קבוע במותה תיקו: [6]איתמר שחטה לשמה לזרוק דמה שלא לשמה רבי יוחנן אמר [7]פסולה וריש לקיש אמר כשירה ר' יוחנן אמר פסולה מחשבין מעבודה לעבודה וילפינן ממחשבת פיגול ור"ל אמר כשירה אין מחשבין מעבודה לעבודה ולא ילפינן ממחשבת פיגול ואזדו לטעמייהו דאיתמר

ואפילו חטאת חלב לשם חטאת דם כ"ש לשם חטאת דטומאת מקדש וקדשיו: **מי אמרינן כרת כמותה.** והוה ליה מחוייב כפרה כמותו וקרינן ביה עליו ולא על חבירו וחבירו דומיא דידיה [ועיל ג:] אי דילמא (ט) כו' דאין קבוע כמותו שבא בעולה ויורד: **שחטה לשמה.** אלא חיסר על השחיטה אלא על הזריקה חיסר בעשת שחיטה דהיינו מעבודה לעבודה: **מחשבין מעבודה לעבודה.** כלומר מחשבה מועלת מעבודה לעבודה במחשבת אלא לשמו: **דילפינן** כב) **ממחשבת פיגול.** דמהניא ביה הכי כד) דתנן בפרק שני (לקמן דף מ:) השוחט את הזבח על מנת לזרוק דמו למחר פיגול: **אין מחשבין מעבודה לעבודה.** בשלא לשמו דלא ילפינן לה מפיגול דהתם עיקר מחשבתו המביאה לידי פיגול זו היא כה) שיחשוב בעבודה זו לעשות עבודה אחרת מן אחת העבודות להאכיל לאדם או לזמנם חוץ לזמנו חריקה אכילת מזבח היא והוא הדין אם חיסר על הקטרת החלב שאינה מן עבודות כו) הילכך לא דמיא לשלא לשמו:

השוחט את הבהמה. של חולין (ג) לעבודת כוכבים ה) לאסורה בהנאה כדין זבחי מתים וזבחי מתים ילפינן (ע"ז דף כט:) שם שם מעבלה ערופה: **לזרוק דמה לעבודת כוכבים.** (ועבודת) השחיטה לא נעשית לשם עבודת כוכבים אלא בשעת שחיטה מיהו לעבוד ו) הזריקה לשם עבודת כוכבים ולא זרק: **מחשבין מעבודה לעבודה.** מחשבה היא לענין זבחי מתים ליאסר בהנאה: **דילפינן.** עבודת כוכבים שהיא חוץ ממחשבת פיגול שהוא פנים: **מופרש.** נאכלה: **אין מחשבין מעבודה לעבודה.** ואינה אסורה אלא אם כן שחט לעבודת כוכבים שבשחיטתה עבד עבודת כוכבים או זרק ז) לעבודת כוכבים: **פנים מפנים.** מחשבת אלא לשמו מפיגול: **הריני שוחט חוץ לזמנו.** ולא חיסר על מנת לאכול ולא על מנת לזרוק או להקטיר אלא על השחיטה חיסר ח) אם חוץ לזמנה כשר דלאו מחשבה היא ט) דאין זמן אלא באכילת אדם (ד) ומזבח י) (דזהו) פיגול: **שכן כרת.** האוכל פיגול אפי' לאלתר חייב כרת הואיל וחמור מהניא ביה מעבודה לעבודה: **הריני שוחטו חוץ למקומו.** אלא חיסר לא על אכילה ולא על זריקה אלא (כ) אמר הריני שוחט חוץ למקומו כשר דהא חזיין דבמקומו הוא שוחטו ועוד דבאכילת אדם או מזבח תלה רחמנא לחוץ למקומו וחוץ לזמנו דכתיב ואם האכל יאכל וגו' וילפינן חוץ למקומו וחוץ לזמנו מהאי קרא לקמן כ) (דף יג.): **על מנת לזרוק דמו חוץ למקומו** (ו) **כו' פסול.** (בפרק שני) ד) והשתא ליכא למפרך שכן כרת שאין חייבין כרת על אכילתן דתניא לקמן [בפרק שני] (דף כח.): **שחט לשם פלוני כשר.** דאין שינוי בעלים חל על השחיטה אלא שייך שם בעלים אלא על הכפרה והיינו דאמרן לעיל (דף ד.) דשינוי בעלים אינו בד' עבודות: **לא אמר צריכה.** מחשבין ב) אלא לשמו דרכינן ליה (ו) לעיל בכולהו ג) עבודות: **משחיטה וקבלה.** ומה שחיטה שכשרה בזר פסולה בשלא לשמה זריקה לא כל שכן כי ז) פרכת מה לשחיטה שכן פוסלת אלא לשם אוכלין בפסח קבלה תוכיח: **דאין מחשבין מעבודה לעבודה.** אלא בשעת זריקה גופה נעי מיחשב: **ודלמא.** להכי כתביה לאשמועינן רבותא דמחשבין מעבודה לעבודה [שלא] ח) בשעת זריקה גופה נעי מיחשב: **אם כן.** דמחשבין אחת לאשמועינן לשחוק קרא מיניה ומיתי דמחשבין מקל וחומר דרב אשי כלומרן ומה אם במקום אחר אמר הריני שוחט לשם פלוני כו': **ואידך.** רבי יוחנן פריך הכי דלא נפקא לן זריקה מקל וחומר דקבלה ושחיטה: **מה להנך כו'.** הלכך לאו קרא יתירא הוא דנילף מיניה דאין מחשבין: **השתא מיהא בשלמים קיימינן.** דבשלמים כתיבא מחשבה שלא לשמו יב) הלכך מני למילף למיפרך לפון משחיטה וקבלה וליכא למיפרך לפון דשלמים לא בעי לפון וליתנהו פגימיות: **שכן דמה למעלה.** מחוט הסיקרא דתנן במס' מדות (פ"ג מ"ח) חוט הסיקרא חוצרת ב) בתמנע להבדיל בין דמים עליונים לדמים התחתונים וליף לקמן (דף נג.) מן והיתה הרשת עד חצי המזבח התורה נתנה מחילה להבדיל ואחטאת בהמה נעשית למעלה דכתיב בה (ויקרא ד) על קרנות וכן עולת העוף כדלקמן (דף סד:) ושאר זבחים שלא פירש בהן נעשין למטה דכתיב בהו מזבח ולא כתיב בהו קרנות וכוליה מזבח דכתיב בה (א) מקומן שהרי תורה נתנה מחילה:

מתמרן בחולין (דף יד.) בני השוחט בשבת לאסורה לאותו יום, הא למחר מותר. ולריך לומר [דלא מתסר משום דעבד בתקולה] בעלמא ואוחלא אלא דכתיב במכסת נפשות קאי נמי תכוסר לא ממעטי דלא דמי (חולין) וכן בנה"ז נ"ל הגיהו דלא דמי: [לא] נ"ל בעלים דכתיב במכסת נפשות קאי נמי תכוסר לא ממעטי דלא דמי (חולין) וכן בנה"ז נ"ל הגיהו דלא דמי: [לא] נ"ל רבא (ש"מ): [לב] נ"ל דרב אשי אליבא דר"ש ולא אליבא דר"מ (ש"מ כ"ו ומ"ו). וכן בנה"ז נ"ל, אך שם לדבה, ופי' דר"ל לדבה המתנדר בהם כפ"ק דמנחות דבכי ר"ש דלא תתרי אלהדדי דבש"ק ס"ל דעלו ובש"ג ס"ל דלא עלו לפ"ז מיהא למיפרך מה לש"ג וכו': [ג] כוותם לדברי הכתוב, בד"ה ואין לתמוה וכו' (גליון):

ה) ע"ז לד: סנהדרין ס: חולין לט. ירושל' גיטין פ"ד ה"ז. ו) ע' תוס' ב"ק כה. ד"ה אני לא]. ז) רש"ק. ד) [תוספתא ריש פ"א], ת"כ צו פרש' ד' הלי' ר-ח, ה) לקמן דף כח. והציון יג. אינו בדקדוק.. ו) ע' ל"ק. וע"ע בש"מ לקמן יג: ד"ה לא קשיא, שכתתין.. ז) סמיים סא.. ח) שם:, ט) שם, י) לקמן קז.

שינויי נוסחאות

א) וצריכי דאי כל"ל ש"מ: ב) כפ"ל וכ"ל כ' נוסף הגיע מפנים לא ילפינן: ג) בפ"ל כתיב אבל חוץ מפנים אימא וכו' (ש"מ ונעש"ב): ד) ואידך פריך וכו' עד בשלמים קיימין, ליתא בכ"ל, וכ"מ מהתוס' ד"ה לא תאמר דלא נרסי קנוס זה בגמ' ומעצמם הקשו ותירלו בן, וע"ע לקמן אות כו: ה) קיימינן ש"מ: ו) נ"ל רבא. וכן בהגן בסמוך ש"מ: ומי' מרומי שדה: ז) בכ"ל נוסף תאמר באשם שדמו למטה: ח) לעבודת כוכבים. ליתא בכתה"ר ו"ר, ותיבת חוליין הס"ד. ולאלה סדר הדיבורים בהג' הכ"ת, וכ"ה בכ"ר, ולפ"ז מש"כ הס"ד כדין זבחי מתים קאי על השוחט ע"מ לזרוק ולא על שחיטה על השחיטה עצמה. [ולפנינו נוסף לעבודת כוכבים ע"פ הגה"ר]: ט) נ"ל לעשות ש"מ ונלינו: י) דרק דמה ש"מ: יא) נ"ל חישב שתהא חוץ (כתה"ר ו"ר): יב) נ"ל היא שאין מהשבין אלא (ב"ר): נ"ל שאין זמן פוסל אלא (ב"ר): פ"ל היא משום שלא עשה כלום דהא בזמנו שחט (גליון ש"מ) וגי' נ"ק היא שאין מחשבת הזמן פוסלת אלא כו': יג) תיבת ומזבח הס"ד, ואח"כ דיבור בפ"ש ופ"ל פסול, פיגול (ש"מ ומ"ב): [בד"ו פיגול בלבד, ולכן מתקוה הכ"ת והנ"ק, לף בדפס"מ הוסיפו תיבת דהזהן]: יד) בכה"ר ובד"ו בפרק שני, ובמיה"ד ליתא, וכ"ה בנ"ק, ופס כדאמרי' בפ"ב, ובתב שבה"ת נד' נ"ל ובמיגוש הוא, ועי' לפ"ז שמיות כפ"ר לגיון המקור לנוף הפסול דתוך למקומו והיינו כמתני' דפ"ב (מע כ): טו) נ"ל מחשבת (כתה"ר): נ"ל מחשבה (ד"ר): טז) נ"ל בכולהו (כ"ר), ובכ"מ לבולהו: יז) וכי ש"מ: יח) תיבות שלא בשעת זכו' מחשב. נמתק ש"מ: יט) בפ"מ נוסף דכתיב הזורק את דם השלמים שהתא זריקה לשם שלמים: כ) חוגרת (כתה"ר): כא) נ"ל דהוי ש"מ: כב) נ"ל דלא ש"מ ו"ר: כג) תיבות ואי במקבל ע"מ לזרוק חוץ לזמנו הוי פיגול, נ"ל לגמוק. ולא נרסי ליה נ"ל קדם אבל ליכא לפרושי וכו', וכוותם לפרש דהא דתני בברייתא מנין לרבות שחיטה וקבלה, הייגו במקבל ע"מ לזרוק לאחר דהוי פיגול (ר"ר): כד) נ"ל דמסית ש"מ: כה) דשאני התם ש"מ: כו) לפי הנוסח שלפנינו [שהוא ע"פ הס"ד] משמע דהתוס' נ"ג ואידך פריך וכו' בשלמים קיימין, ולכן הקשו ותירלו כן מעצמם, וכמ"ש לעיל אות ד. וכן בס' מ"ד הוקשה לו אחרכות לאותם והעלה שאולי נ"ג קטע זה בגמ'. ואמנם בד"ו הנוסח תימה אמאי לא פריך [ובנ"מ מניה מאן דלא פריך. פ"ש מאי דס"ד השתא דלא פריך] שכן וכו' הפגימיות משום דבשלמים קיימא [בנ"מ קיימינן] מאי צריך וכו'. ולא"כ לפי הנוסח המקורי בד"ו אין לחי' שהתוס' נ"ג קטע הנ"ל, ואדרבה לפי הגהת הס"מ ולאי דגרסי ליה, ועי' במגה"ש שכתב שבתוס הגריהו וב"ת, ול"ל בכד"ו. וע"ע בשפ"ל שפי' אמאי אולרכי התוס' להקדמה זו בכדי להקשות: כז) קיימינן ש"מ: בח) בד"ו דילמא תנא מיעוטא. ועי' פ"מ שמשב גי' זו וה"מ עליו נס' עה"ק. הגיסא תכוסו ע"פ הס"מ ועוד. נ"ל דילמא דאת מיעוטא (גליון ע"פ בה"ר ש"ר): כט) דבני שלא כ"ל ש"מ: ל) בד"ו ליתא תיבה זו וכ"מ הוסיפה. ועי' פ"מ שמיגש נוסח ד"ו. נ"ל בעלים דכתיב במכסת נפשות קאי נמי תכוסר לא ממעטי דלא דמי (חולין) וכן בנה"ז נ"ל הגיהו דלא דמי: [לא] נ"ל רבא (ש"מ): לב) נ"ל דרב אשי אליבא דר"ש ולא אליבא דר"מ (ש"מ כ"ו ומ"ו). וכן בנה"ז נ"ל, אך שם לדבה, ופי' דר"ל לדבה המתנדר בהם כפ"ק דמנחות דבכי ר"ש דלא תתרי אלהדדי דבש"ק ס"ל דעלו ובש"ג ס"ל דלא עלו לפ"ז מיהא למיפרך מה לש"ג וכו': לג) כוותם לדברי הכתוב, בד"ה ואין לתמוה וכו' (גליון):

ב) אמ' ר' אלעזר אמר ר' יוחנן מפנים ריש לקיש אמר מותרת אין מחשבין מעבודה לעבודה ולא ילפינן חוץ מפנים ואי אשמעינן בהא בהא אמר ריש לקיש אבל פנים מפנים אימא מודי ליה לרבי יוחנן ואי אשמעינן הא בהא קאמר רבי יוחנן אבל בההיא אימא מודי ליה לריש לקיש צריכי כי אתא רב דימי אמר מתיב רב ירמיה לסיועיה לרבי יוחנן ורבי אילא לסיועיה לריש לקיש רב ירמיה לסיועיה לרבי יוחנן ומה במקום שאם אמר הריני שוחט חוץ לזמנו שהוא כשר שחטו על מנת לזרוק דמו חוץ לזמנו פסול מקום שאם אמר הריני שוחט שלא לשמו אינו דין שיהא פסול מתקיף לה רבא בר אהילאי מה לחוץ לזמנו (ח) שכן כרת אלא אמר רבא בר אהילאי הכי קאמר ומה מקום שאם אמר הריני שוחט חוץ למקומו שהוא כשר שחטו על מנת לזרוק דמו חוץ למקומו פסול מקום שאם אמר הריני שוחט שלא לשמו שהוא פסול [שחטו ע"מ] לזרוק דמו שלא לשמו אינו דין שיהא פסול מתקיף לה רב אשי מה לחוץ למקומו שכן נוהג בכל הזבחים תאמר בשלא לשמו שאינו נוהג אלא בפסח וחטאת אלא אמר רב אשי הכי קאמר ומה במקום שאם אמר הריני שוחט לשם פלוני שהוא כשר לזרוק דמו (שלא לשמו) לשם פלוני פסול מקום שאם אמר הריני שוחט שלא (ט) לשמן שהוא פסול [שחטו ע"מ] לזרוק דמן שלא לשמן אינו דין שיהא פסול רבי אילא לסיועיה לריש לקיש לא תאמר בזריקה ותיתי מק"ו מבנייא משחיטה וקבלה למאי הלכתא כתב רחמנא לומר דאין מחשבין מעבודה לעבודה מתקיף לה רב פפא ודלמא דמחשבין מעבודה לעבודה אם כן לשתוק קרא מיניה ותיתי מקל וחומר דרב אשי ואידך (י) פריך הכי מה להנך שכן טעונות צפון וישנן בחטאת הפנימיות ואידך השתא מיהא בשלמים קיימין (יא) איתמר שחטה לשמה לזרוק דמה שלא לשמה רב נחמן אמר פסולה רבה (יב) אמר כשרה והדר ביה רבה לגבי רב נחמן מק"ו דרב אשי: רבי אליעזר אומר אף (את) האשם: תניא (יג) אמר ר' אליעזר (יד) חטאת באה על חטא ואשם בא על חטא מה חטאת שלא לשמה פסולה אף אשם שלא לשמו פסול אמר לו רבי יהושע לא אם אמרת בחטאת שכן דמה למעלה (טו) אמר לו רבי אליעזר פסח יוכיח שדמו למטה ושחטו שלא לשמו פסול אמר לו רבי יהושע מה לפסח שכן זמנו קבוע אמר לו רבי אליעזר חטאת תוכיח אמר לו רבי יהושע

תיתמה דלקמן (דף יג.) דפריך וקבלה מי פסלה כו' ומשני כאן במחשבת שלא לשמן כאן במחשבת פיגול אמאי לא משני אידי ואידי במחשבת שלא לשמן וקבלה לא (יא) עשה בה מחשבה כמעשה כגון בשחטו על מנת לקבל שלא לשמן ובזריקה (לא) עשה בה מחשבה במעשה ונראה לי דלקמן מיירי שחיסר בעבודה עצמה אם קבל [לגמור הקבלה] שלא לשמן פסול ואם קבל [לגמור] חוץ לזמנו כשר ואם זרק לגמור הזריקה חוץ לזמנו פסול וכן מקטיר לגמור ההקטרה למחר דהוה פסול אי לאו דמעטיה קרא לקמן משום דאין מעבכת כפרה אבל ליכא לפרושי לקמן מחשבת פיגול דלא פסלה בקבלה כגון שחטו על מנת לקבל דמן חוץ לזמנו דבשלא לשמן נמי לא פסלה דמעבודה לעבודה ילפינן מפיגול (ואי) (יב) במקבל על מנת לזרוק חוץ לזמנו הוה פיגול אלא דפרשינן בחיסר בעבודה עצמה. ברו"ך (ט) ונלאו הכי תימה דהוי מלי למימר קבלה לא עשה בה מחשבה כמעשה לענין שינוי בעלים:

ריש לקיש אמר מותרת. מולה ר"ל דחייב מיתה כדאמרינן בפרק אלעזר מיתות (סנהדרין פט.) מידי דהוה אמחשבתה להר הבר מותר ועובדו בסייף ושחיטת מומר לא חשיב כדפי' בפ"ק דחולין (דף יד.) גבי שחטו בשבת ואין לתמוה והיאך נהרג דילמא מימלך ולא זריק לעבודת כוכבים כדאמר בפרק ד' מיתות (סנהדרין פט.) דיסיס (כב) שאמר אלך לעבוד פעור דמימלך ולא עביד דהכא ודאי לא מימלך כיון דעבד מעשה שחטו על מנת לזרוק ועוד הכא אפילו ידוע ודאי שלא יזרוק חשיב עובד עבודת כוכבים בשחיטה

[זו] כשחטו ע"מ לזרוק:

מקום שאם אמר הריני שוחט שלא לשמן כו'. ולא"ת דשוחט שלא לשם אוכלין בפסח יוכיח ושוחט ע"מ לזרוק שלא לשם אוכלין (יג) כשר ויש לומר דלא דמי התם (כג) דזורק עלמו שלא לשם אוכלין (יד) כשר: **לא** תאמר בזריקה ותיתי בק"ו משחיטה וקבלה. תימה אמאי לא פריך (טו) שכן טעונות צפון וישנן בחטאת הפנימיות וכ"ת מקום קיימא (טז) אם כן מאי צריך למילף מבנייא נליף בק"ו מקבלה אלין חייבין עליה בחוץ (יז) ואפילו הכי פסלה בה מחשבה ועוד למה לי קרא בזריקה לשינוי בעלים דדרשי' לכפר עליו תיתי מבנייא משחיטה וקבלה ועוד קשה אמאי אין מחשבת אוכלין בפסח בזריקה תיתי בק"ו משחיטה שכשירה בזר כיון דלא פרכינן מלפון וחטאות הפנימיות ומיהו דילמא (יח) [מכוסן] מיעוטא הוא ואע"ג דשלא (יט) למעוטיין דהיינו שינוי בעלים כתיב נמי [מכוסן] (לו) ולא ממעטי זריקה לא דמי (עין פסחים דף פט.): **והדר** ביה רבה (לא) לגבי דרב נחמן מקל וחומר דרב אשי. [היינו] (לב) לרבנן דאליבא דר' שמעון ליכא קל וחומר דאיכא למיפרך מה לשינוי בעלים שכן נוהג במנחות

תאמר בשינוי קודש שאינו נוהג במנחות לרבי שמעון (מנחות דף ב:): אמר בשינוי קודש שאינו נוהג במנחות לרבי שמעון (מנחות דף ב:): **מה** אמר מ"מ חייב מיתה דכתיב בה (ויקרא ד) על קרנות וכן עולת העוף כדלקמן (דף סד:) ושאר זבחים שלא פירש בהן נעשין למטה דכתיב בהו מזבח ולא כתיב בהו קרנות וכוליה מזבח דכתיב בה (א) מקומן שהרי תורה נתנה מחילה:

ה) נמ' שבן כרת. נ"ב עיין פרק כיצד הרגל דף כה בתד"ה אני לא: (ב) שם שלא לשמו שהוא פסול לזרוק דמו שלא לשמו אינו לשמו: (ג) רש"י ד"ה השוחט את הבהמה של חולין לזרוק דמה לעבודת כוכבים ועבודת השחיטה וכו' ולא זרק הס"ד ותוס"ב מ"ה אסורה בהנאה וכו' ערופה הס"ד ותוס"ב מ"ה מתפנין: (ד) ד"ה הריני וכו' ומזבח הס"ד ומיתת פיגול נמתק: (ה) ד"ה הריני שוחטו חוץ למקומו וכו' אלא כך אמר וכו' דחמנא אחוץ למקומו: (ו) ד"ה על מנת וכו' למקומו פסול כל"ל ומיתת כו' נמתק: (ז) ד"ה לא תאמר וכו' לעיל. נ"ב דף ד ע"א ועי"ש:

מוסף רש"י

השוחט את הבהמה ע"מ לזרוק דמה לעבו"כ. דאי שחיטה לשם עכו"ם סה"ר כדעתו לעובדה בשחיטה זו דבר הכל אסורה בהנאה וזבחי מתים הוא, אלא בשלא הי' מתכוין לחיות שחיטה זו עבודה לעבודת כוכבים אלא שחטה לעצמו ע"מ שיעבוד העבודת כוכבים בזריקה דמה או בהקטר אלבה (חולין לם.). תקרובת עכו"ם מיקרי זבחי מתים כדכתיב ויאכלו זבחי מתים מה מת אסור בהנאה אף תקרובת עכו"ם אסורה בהנאה, ומת נופלה מגגו דאסור בהנאה אמיתי אם שם, נאמר כאן ומתת שם מרים ונאמר לגבן גבי עגלה ערופה ופרכו אם מת העגלה, מה עגלה ערופה אסורה בהנאה כדאמר שם הבא קבורה אף מת אסור בהנאה ומה מת אסור בהנאה ומעמא נאכל אף תקרובת עבודת כוכבים זבחי מתים (שם) מחשבין מעבודה לעבודה. כלומר דמחשבה שהוא מחשב בשעת עבודה זו על עבודה אחרת מחשבה היא לתחייב עליה (סנהדרין ס:) ורלפינן חוץ מפנים. איסור עבודת כוכבים ממחשבת פיגול שלא פנים, שהשוחט על מנת לזרוק דם לאחר או להקטיר אלמוריהן לאחר עיקר פיגול (חולין לם.) ולא ילפינן חוץ מפנים. דפנים הוא דאמר רחמנא השוחט על מנת לזרוק את הדם פיגול ואע"ג דלא זרק אבל מעבודה לעבודה אינו אסור בהנאה אם כן לשתוק קרא מיניה ותיתי מקל וחומר דרב אשי ואידך הכי מה להנך שכן טעונות צפון וישנן בחטאת הפנימיות

חטאת נאמר בה היא. כגמה מקומות מגמע דמדכתיב היא נפקא לן עכודה ותימה דלעיל נפקא לן מקראי אחרינא ולעיל (דף ה:) פירגמי: **הרי הוא** אומר בחטאת באשם. בגאשם מגורע [ל] כתיב והוה מגי למילף אגם מחטאת בגזירה שוה דעון [לא] עון מחטאת דגמיעת קול דהא למומרת נדנה גמירי [לב] ואין ג"ם למחגה כדאמר ברים מנמות (דף ד.) אגא לי לאו היקשא הוה ממעט אגם מאותה: **מה** להצד השוה שבהן שכן צד כרת. ואע"ג דאגם תלוי נמי בא על כרת אינו בא לכפר אגא להגן ולכי מתיידע מייתי מחטאת וה"ג הוה מגי למימר [מ] שכן באין בגבור: **מחטאת** דשמיעת הקול. וליכא למיפרך מה לגם מחטאת שכן כרת [נ] דחדא מחדא לא פרכינן כל דהו: **ומה** עולה שהיא כליל בו'. תימה כיון דאתי אגי ק"ו ומפיק מהיקשא אם כן תהא עולה פסולה אגא לגמרה ק"ו מחטאת שאינה כליל וכי תימא מה לחטאת שכן מכפרת פגם יוכים ומיהו כיון דכתיב אותה בחטאת לא קגה. ותימה [מ] לגכרתו דעביד קל וחומר מעולה שהיא כליל אגא לגמרו נמי ליכגר בגאגם [לג] ומו לימא חטאת יוכים: הגי"ה **כל** דמים שנבנבו להיכל לכפר פסולים. לא דמי להא דאמר (לקמן דף סב. ומנמות דף מ. וגם) [שלמים שגמחנן] [לד] בהיכל בגירות לא יהא טעל חמור מן העיקר דהני מילי היכא דכתיב אל פתח אהל מועד שתלה [לה] הכגירו בהיכל:

חוזרני חלילה. אלא יקוס הדין. ולקמן פריך ויהדר דינא ויתי במה אגד: **נאמר בה היא בשחיטה** [ד]. שעיר גגיא: **הרי הוא אומר כו'**. ואין מגיגין על היקיגא. ולקמן [יא.] בגוף שמעתא מפרש טעמייהו [מו] **דרבנן** דגמכי אהיקשא אהרינא והך היקשא דרגינן [מז] **למילתא אחריתי: תיתי כמה אגד. דפסח** ותמורת אגגין (ליום ולילה) אף אני אגיא אגם: **גד כרת**. חטאת באה על שגגת כרת ופסח חייביגן עליו כרת טהור אגא היה בדרך רחוקה: **שכן נכנס דמה לפני ולפנים**. כגון ביום הכפורים: **בחטאות החיצונות קאמרינן**. במתני' דפסולה ואע"ג אגא עייאל לפנים ומייגייהו ליף ר' אליעזר: **שאם נכנס דמה לפנים פסול** [יח]. פירכא היא וה"ק וגימא ליה מה לחטאת החיצונה שכן אם נכנס דמה לפנים פסולה דכתיב (ויקרא ו) וכל חטאת אשר יובא מדמה כו' תאמר באגם אגא מיפסגי בהכי: **אית ליה לרבי אליעזר אף באגם** [יט]. שנכנס דמו לפנים פסול לקמן בגמגתין: **וגימא ליה.** ר' יהושע מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות: **מחטאת דשמיעת קול.** יליף רבי אליעזר דאינה באה על כרת: **וגימא ליה שכן טעונה ארבע מתנות.** תאמר באגם שאינו טעון אגא שני מתנות שהן ד': **כר' ישמעאל כו'.** באחיזה מקומן (לקמן נג.) נאמר כאן כביב בעולה ואגם ונאמר להגן כביב בחטאת [המילואים] מה להגן פיקוח ארבע מתנות [כ] דהא ד' (ד) מתנות כתיבי בה ואי אפשר לגמי כרגות בבת אחת אף כאן פיקוח ד' מתנות באותה [כא] מתנה שנותן לקרן שהוא כשתים צריך לפסוק לגפויה של קרן ולמזרקה של קרן: **וגימא ליה שכן טעונין** [כב] **ד' מתנות על ד' קרנות.** מה שאין כן באגם דר' ישמעאל גופיה לא בעי בשאר זבחים אגא ד' מתנות בשתי קרנות דקתני [כג] דדר' ישמעאל אי מה להגן ארבע מתנות [על ארבע קרנות] אף כאן כו' אמרת עולה טעונה יסוד וקרן מזכחים דרומית לא היה לה יסוד: **וליטעמיך.** טוגא הוה ליה לרבי יהושע למיפרך דהא איכא קרן ואגגבע ותודה שחטאת [כד] טעונה ליתן מתנותיה באגגבע כנגד חודה של [כה] קרן [כו] אבן של אמה על אמה ברוח אמה בד' מקצעות המזבח מה שאין כן בשאר הדמים דאפילו עולת העוף שהיא למעלה מחוט הסיקרא כדלקמן איכה בריכה להגביה כ"כ ולתת על הקרן ממש אגא שתהא למעלה מן החוט כל שהוא כדתניא לקמן (דף סה.) עשאה למטה מרגליו אפי' אמה כשרה ואין שום זבח טעון מתנות אגבע אגא זורק מן הכלי אל קיר המזבח [כז] למקצועותיו הסיגים והדם מתפשט לגפון ולמערב ואין מתנתו [כח] כנגד חודה במשך מלמעלה למטה כחטאת שאריכה כנגד חודה לקמן בגאיזהו מקומן (דף נג.): **וגימא ליה רבי אליעזר אם נמי דמו למעלה.** דהא רבי אליעזר מקיש אם לחטאת: **חטאת העוף.** דמה למטה לקמן בפרק קדשי קדשים (דף סג.): **אינה מין זבח.** אגא מין מליקה: **אין לבן קלבה.** לדמיהן ואם יש לו קלבה לדמיו [כט] בכסף שקלים: **המחטא אותה.** הזורק דמה ובחטאת כתיב ומיעט אותה בחטאת למעוטי שאר קדשים ממקום מתן דמו של חטאת: **אי הכי.** בחטאת חטאת נמי כתיב [ל] אותה לחטאת ומיעוטא הוא ולדרשא ר' אליעזר למעוטי אם מפסול אגא לשמו: **שייר עולת העוף.** שהיא למעלה דילפינן לקמן (דף סה.) מומלק והקטיר מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה בראשו של מזבח: **כוליהה** [לא] **לא שייר מידי.** [ל] אדבר שהוא זבח לא שייר כלום שכל הזבחים נמעטו אגא יהא דמו [לב] למעלה ועולת העוף לא אשיר הוא דאינו זבח כמותו: **הא מני.** דאגא חשיב עולת העוף שיור רבי אליעזר בר' שמעון היא: **דאמר אי מקום.** דחטאת בהמה לחוד ודעולת העוף לחוד אע"פ שנגיהם למעלה אין מקומן אוה הלכך במיעוטא דגבי זריקת חטאת ליכא שיור: **כמה דברים אמוריים.** דעליונים לא קביע להו מקום אגא שיהא מן החוט ולמעלה: **בעולת העוף אבל חטאת בהמה אינה נעשית אגא בגופה של קרן.** האבן של אמה על אמה שברגשו מזבח [לג] שכל למטה מן הקרנות פסולה ואף על פי שהיא למעלה מן החוט אבגא אמות: **כל דמים.** המיעוטים שנכנסו להיכל לכפר פסולין ואף על גב דאגא כתיב אגא וכל חטאת אשר יובא מדמה וגו' (ויקרא ו) מרבה רבי עקיבא קדשי קדשים וקדשים קגיס מריבויא דכל וכל לקמן בכל הזבחים שנתערבו (דף פב.): **אגא ודאי איתקש אגם לחטאת:**

חוזרני חלילה [א] חלילה חזר רבי אליעזר ודגו דין אחר חטאת נאמר בה היא בשחיטה [ב] **היא** [ג] לשמה כשירה שלא לשמה פסולה ופסח נאמר בו הוא בזביחה [ד] הוא לשמו כשר שלא לשמו פסול אף אשם נאמר בו הוא הוא לשמו כשר שלא לשמו פסול אמר לו רבי יהושע חטאת נאמר בה היא בשחיטה היא לשמה כשרה שלא לשמה פסולה פסח נאמר בו הוא בזביחה הוא לשמו כשר שלא לשמו פסול אבל [ה] אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין והוא עצמו שלא הוקטרו אימורין [ו] כשר אמר לו [ז] ר' אליעזר הרי [ח] אומר [ט] כחטאת כאשם [י] מה חטאת שלא לשמו פסול אף אשם שלא לשמו פסול אמר מר אמר לו ר' יהושע חוזרני חלילה ולמיהדר דינא ולייתי במה הצד משום דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן [יא] צד כרת אמר [יב] לו ר' יהושע לא אם אמרת בחטאת שכן דמה למעלה ולימא ליה לא אם אמרת בחטאת שכן נכנס דמה לפני ולפנים בחטאות החיצונות קאמרינן שאם נכנס דמה [יג] [לפני] ולפנים פסולה אית ליה לרבי אליעזר אף האשם [יד] שכן מכפרת על חייבי כריתות מחטאת [טו] דשמיעת הקול שכן טעונה ארבע מתנות [טז] כרבי ישמעאל דאמר כל הדמים טעונה [יז] ארבע מתנות [יח] (שכן טעונה) על ארבע קרנות וליטעמיך האיכא אצבע [יט] האיכא קרן האיכא חודה אלא [כ] חד מתרי תלת טעמי נקט אמר מר אמר לו ר' יהושע לא אם אמרת [כא] לימא ליה רבי אליעזר אשם נמי דמו למעלה אמר אביי [כב] אשם דמו למעלה לא מצית אמרת ק"ו מעולה ומה עולה שהיא כליל [כג] דמה למטה אשם שאינו כליל לא כל שכן מה לעולה שכן אינה מכפרת חטאת העוף תוכיח מה לחטאת העוף שכן אינה מין זבח עולה תוכיח לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שהן קדשי קדשים ודמן למטה אף אני אביא אשם שהוא קודש קדשים ודמו למטה א"ל רבא מפרזקיא לרב אשי ולפרוך מה להצד השוה שבהן שכן אין להן קצבה תאמר באשם שיש לו קצבה אלא היינו טעמא דרבי אליעזר דאמר קרא [כד] הכהן המחטא אותה דמה למעלה [כה] ואין דמו של אחר למעלה אי הכי חטאת [כו] נמי נימא [כז] אותה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה הא שאר זבחים בין לשמן בין שלא לשמן כשרין [כח] ההוא אותה לאו דוקא דהא נמי לאו דוקא דהא שייר עולת העוף בזביחה מיהא לא שייר מידי ואי בעית אימא הא מני רבי אלעזר ברבי שמעון היא דאמר האי מקום לחוד והאי מקום לחוד [כט] דתניא דמים התחתונים ניתנין מחוט הסיקרא ולמטה והעליונים מחוט הסיקרא ולמעלה אמר רבי אלעזר ברבי שמעון במה דברים אמורין בעולת העוף אבל בחטאת בהמה היא עצמה אין נעשה אלא על גופה של קרן: [ל] תנן התם שהיה רבי עקיבא אומר כל דמים שנבנסו להיכל לכפר פסולים וחכמים אומרים חטאת בלבד רבי אליעזר אומר אף האשם שנאמר בחטאת כאשם בשלמא רבי אליעזר כדקאמר טעמא אלא רבנן מאי [לא] טעמא אמר רבא אשם נכנס דמו לפנים פסול לא מצית [לב] אמרת קל וחומר מעולה מה חודה לקמן בגאיזהו מקומן (דף נג.): **וגימא ליה רבי אליעזר אם נמי דמו למעלה.** דהא רבי אליעזר מקיש אם לחטאת: **חטאת העוף.** דמה למטה לקמן בפרק קדשי קדשים (דף סג.): **אינה מין זבח.** אגא מין מליקה: **אין לבן קלבה.** לדמיהן ואם יש לו קלבה לדמיו [לג] בכסף שקלים: **המחטא אותה.** הזורק דמה ובחטאת כתיב ומיעט אותה בחטאת למעוטי שאר קדשים ממקום מתן דמו של חטאת: **אי הכי.** בחטאת חטאת נמי כתיב [לד] אותה לחטאת ומיעוטא הוא ולדרשא ר' אליעזר למעוטי אם מפסול אגא לשמו: **שייר עולת העוף.** שהיא למעלה דילפינן לקמן (דף סה.) מומלק והקטיר מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה בראשו של מזבח: **כוליהה** [לה] **לא שייר מידי.** [ל] אדבר שהוא זבח לא שייר כלום שכל הזבחים נמעטו אגא יהא דמו [לו] למעלה ועולת העוף לא אשיר הוא דאינו זבח כמותו: **הא מני.** דאגא חשיב עולת העוף שיור רבי אליעזר בר' שמעון היא: **דאמר אי מקום.** דחטאת בהמה לחוד ודעולת העוף לחוד אע"פ שנגיהם למעלה אין מקומן אוה הלכך במיעוטא דגבי זריקת חטאת ליכא שיור: **כמה דברים אמוריים.** דעליונים לא קביע להו מקום אגא שיהא מן החוט ולמעלה: **בעולת העוף אבל חטאת בהמה אינה נעשית אגא בגופה של קרן.** האבן של אמה על אמה שברגשו מזבח [לז] שכל למטה מן הקרנות פסולה ואף על פי שהיא למעלה מן החוט אבגא אמות: **כל דמים.** המיעוטים שנכנסו להיכל לכפר פסולין ואף על גב דאגא כתיב אגא וכל חטאת אשר יובא מדמה וגו' (ויקרא ו) מרבה רבי עקיבא קדשי קדשים וקדשים קגיס מריבויא דכל וכל לקמן בכל הזבחים שנתערבו (דף פב.): **אגא ודאי איתקש אגם לחטאת:**

עולה

מסורת הש"ס

(א) ת"כ ויקרא חובה פ"ח ה"ו. (ב) [בעולה ז:: מנחות ל.] לקמן יב.:, (ג) [מכר במנחות כח. לקמן קטו.], (ד) [לקמן נג: לד:]. (ה) [עי' תוספות לקמן לב: ד"ה וקרן], (ו) [לקמן ל. לד: יומא מח: וס"ע], (ז) לקמן נג., (ח) לקמן פא., (ט) לקמן נג., (י) עי' כריתות כו:, (כ) [ד"ה מעינו], (ל) חולין קטז.

הגהות הב"ח

(א) גמ' לד כרת. נ"ב ע"ל מתלת דף יג: (ב) שם אף האשם ולימא ליה שכן מכפרת וכו' מחטאת דשמיעת הקול ולימא ליה שכן וכו' שכן טעונה ארבע מתנות על ארבע קרנות. (ג) שם דנגן מאי טעמייהו אמר רבא: (ד) רש"י ד"ה כרבי ישמעאל וכו' דהא ד' קרנות כתיבי ביה ולא אפשר לד' קרנות בבת אחת: (ה) ד"ה ולטעמיך וכו' כנגד חודה של קרן קדן אבן: (ו) ד"ה מי כהי וכו' כתיב ושחט אותה: (ז) ד"ה בזביחה וכו' בדבר: (ח) תוס' ד"ה ומה עולה וכו' ותימה לסברתו. נ"ב ואין לתקשות דאיכא למיפרך מה [לעולה שכן אינה מכפרת דאיכא למימר חטאת העוף מין זבח עולה לא נאמר בו פסול בזביחה דאיכא למיפרך מה לגם מחטאת שכן

עולה נכנס דמה לפנים כשרה. כין לרבנן כין לרבי אליעזר דלא דרשינן ה] כל וכל והיקשא נמי ליכא הכא: **מנחת חוטא.** דקרבן עולה ויורד דשמיעת הקול: **תוכיח.** שמכפרת ואם נכנסה לפנים כשירה דלא פסל הכתוב אלא דם: **וגימא חטאת העוף תוכיח.** והכי שפיר טפי שהוא ממיני דמים ורלוויה להוכיח על מיני דמים: **חטאת העוף בעיא דר' אבין היא.** היכא דהכניס דמה לפנים בזוטרה אין לדמה קבלה ומיבעיא ליה בפ' דם חטאת (לקמן נב:) אם נפסלה בכך או לא ולא איפשיטא לה: **דמה.** אשר יוצא מדמה: **ולא כשרה.** שאם נכנס כשרה להיכל אינה נפסלת: **דם דמה לא דרים.** דכיון דלא מצי למיכתב וכל חטאת אשר יוצא אל אהל מועד דאילטריך למיכתב דם למעוטי בשר אורמיה דקרא למיכתב מדמה: **קדש קדשים היא בחטאת ובאשם** [ב]. במנחה הוא דכתיב וקח א"ר שמעון מדקח מקיש מנחות לחטאת ואשם להכי מקיש [ג] [לשמיהם לומר לך דיש מהם כחטאת ויש מהם כאשם שתהא מנחת חוטא כחטאת דלא לשמה פסולה ומנחת נדבה כאשם דכשר שלא לשמו: **אלא לרבי אליעזר.** כיון דחטאת ואשם כי הדדי נינהו למאי הלכתא איתקש לתרוייהו: **שלא בכלי שרת.** שלא קדש הקומץ בכלי שרת פסולה [ד] שהמנחות הוקשו לזבחים ליטעון מרבע עבודות [ה] קמילה כנגד שחיטה מתן קומץ בכלי שרת כנגד קבלת הדם הולכה כנגד הולכה הקטרה כנגד זריקה: **ור"ש מכשיר.** אם הוליכו בידו בקומצו על המזבח והקטירו: **לחטאת ולאשם.** להכי איתקש מנחה לחטאת ולאשם אינון בהלכתיהון לומר לך: **כא לעובדה.** בהלכות [א] והקטרות ביד שלא בכלי: **עובדה בימין.** שהקומץ בה מזריקה דם חטאת שהיא ביד באצבע וביתיר דכתיב בחטאת [ויקרא ד] ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ותן וגו' ודרשינן לקמן בפ"ב (דף כד.) באצבעו ותן שלא תהא נתינה אלא בימין דכל מקום שנאמר אצבע והכוונה אינו אלא ימין: **כא לעובדה בכלי.** לשמאל לעובדה בשמאל להוליך הכלי שקדשה בתוכו בשמאלו למזבח וליתן בשמאלו מן הכלי על האשים מזריקת דם אשם שהוא מן הכלי למזבח שאינה נתינה אצבע דלא כתיב אצבע אלא בחטאת ואכשרה בשמאל לר"ש [ו] בכל הזבחים חוץ מחטאת דאמרינן לקמן בפרק שני (שם:) זרק בשמאל פסול ור"ש מכשיר חוץ מחטאת משום דרבי שמעון תרתי בעי אצבע ואצבע והכוונה דגמרינן ממגורע דכתיב ביה אצבע והכוונה וימין וטבל הכהן באצבעו [ז] הימנית [ויקרא יד] ובזריקת כל הזבחים לא כתיב בו אצבע אלא כהוונה חוץ מחטאת: **מנחת חוטא כתיב בה** [ח] **כי חטאת היא.** גבי שמיעת הקול בויקרא [ה, יח]: **ורבנן.** דפליגי עליה דר' אליעזר בתרתי [דף כ.] למאי הלכתא כו': חטאת כתיב בה [ויקרא ד] וסמך ידו על ראש החטאת: **אמרו דבר אחד.** דרבי אליעזר נמי פסיל בתחרים הנשחטים לשם פסח בזמנו ולשם חטאת כל ימות השנה ומבריתא דלקמן דייק לה רבי יוחנן: **ורבנן אמר בתחרים לשם חטאת פליגי.** יוסף בן חוני ורבי אליעזר (ו) ולא [ד] פסיל רבי אליעזר אלא בתחרים לשם פסח אבל בתחרים לשם חטאת מכשיר כדתניא כו'. ובין רבנן ובין ר' יוחנן דייקי מילתייהו מהא מתני' ומסקנא בעינא לפרושי דיוקייהו: **הפסח שעברה שנתו.** דתו לא חזי לפסח קתמיה [ט] שלמים כדרבנן לעיל (דף ח:) מקראי: **ושחטו בזמנו לשמו.** דהוה ליה שוחט שלמים לשם פסח: **וכן השוחט.** אחד מכל הזבחים לשם פסח בזמנו: **אם בשאר ימות השנה שאינו כשר בזמנו.** כדילפינן לה במסכת פסחים (דף פא.) שחטו קודם חצות פסול שנאמר בין הערבים (שמות יב) וכתיב פעמיים שנה בכתוב אחד [ט] קביעות זמנו ב"ד בין הערבים: **אחרים כשרים לשמו.** דרבי אליעזר מודה בו דלא פליג אלא בזמנו כדתנן בהדיא אבל כל ימות השנה אין שם שחיטת פסח חל על קרבן אחר: **אמר לו רבי אליעזר אם חילוף.** אם [י] ק"ו אתה בא לדרוש יכול אני להחליפו בענין אחר ולומר דבר שאינו ולהכשיר פסח בזמנו שלא לשמו: **ויוכשר פסח בי"ד שלא לשמו.** ובדין [יא] הזה אתה יכול להכשיר פסח בזמנו שלא לשמו: **וכן אתה אומר.** בתמיה התדרוש ק"ו [יב] ויתכשרו. ק"ו [ג] שדרשת יש עליו תשובה: **מה לי הוכשרו אחרים כו' יוכשרו אחרים כו'.** בתמיה ומהכא דייק רבי יוחנן למילתיה ואמר דכי היכי דפסיל רבי אליעזר בתחרים לשם פסח פסיל בתחרים [יא] לשם חטאת דהא טעמא דרבי אליעזר משום דהוא פסול לשם אחרים וה"נ [יב] בחטאת אימא. ורבנן דייק מסיפא שמזר רבי אליעזר מדין זה ודנו בדין אחר ומודה לתחרים לשם חטאת כשרים: **א"כ.** אם אתה פוסל אחרים לשמו בזמנו הוריעת פסח [יג] ונתת כח בשלמים שכל השנה שהיא זמן שלמים פסח הנשחט [ז] לשמו כשר והיוה שהוא זמן פסח כל [יד] שלמים הנשחטין לשמו פסולין נמצאת מחשבת [ט] שלו גדול [טו] כח בשלמים מפסח וקרא אשכחן דתחמור בפסח מבשלמים דכתיב ביה הוא [שמות יב] ובכל הזבחים הכשיר שלא לשמן: אמר

אשם שאינו בליל לא בל שבן. לא שייך למימר חטאת תוכיח דאיכא למימר מה לחטאת שכן דמה למעלה ושכן לד כרת ושכן בהא נגזור: **מנחת חוטא הרי היא כחטאת.** אין זה למד מלמד דלא"ג דחטאת יליפינן למלוה משלמים לעיל [ח.] מכל מקום עכונא בגופיה כתיבי [ט] ומנחת נדבה כאשם אלא מאשם דמאשם יליפא למלוה דמנחה גופה איתקש לשלמים כאשם אלא למימרא דלא הוי כחטאת: **בא** לעובדה ביד עובדה בימין בחטאת. דכתיב בה אצבע דילפינן [י] מגזירה שוה ממגורע דאצבע הוי ימין וא"ת הלא איבעיא לן פרק איזהו מקומן (לקמן דף כ.) מי יליפינן היקש מג"ש ומי מצורע חולין [הול] הוה [יא] אתי שפיר [ולא] [יב] קשה למ"ד דבעי למד קדש ומלמד קודש פרק [יב] איזהו מקומן (ג"ז שם): **הכי** גרסינן [יג] עיקר קלא לבדר' יהודה בריה דרבי חייא הוא כו'. תימה דברים מנחות (דף ב:) משמע דאידך דרשא עיקר דפריך אביי מכדי מחשבה דפסיל רחמנא היקישא הוא [יד]: **הוריעתה** כח פסח ונתת כח בשלמים. דבזמן שלמים פסח לשם שלמים כשר ואילו בזמן הפסח שלמים לשם פסח פסולים והלא יש פסוק בפסח לפסול שלא לשמו ואילו בשלמים אין פסוק: פסולה מנחת נדבה הרי היא כאשם לפיכך קמצה שלא לשמה אלא לרבי אליעזר למאי הלכתא איתקש מנחה לחטאת ומנחה לאשם [ב] לכי אידך דרבי שמעון [ה] דתנן [ו] שלא בכלי שרת פסולה ורבי שמעון מכשיר [ז] ואמר רב יהודה בריה דרבי חייא מ"ט דר"ש אמר קרא קדש קדשים היא כחטאת וכאשם [ח] בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת [ט] בכלי עובדה בשמאל כאשם ור"ש האי קרא מפיק ליה להכי ומפיק ליה להכי עיקר קרא לכדרב יהודה בריה דרבי חייא הוא דאתא ומנחת חוטא דפסולה שלא [יא] לשמה [טעמא אחרינא הוא] חטאת טעמא מאי דכתיב בה היא מנחת חוטא נמי כתיב בה היא [ב] ולרבנן למאי הלכתא איתקש אשם לחטאת לומר לך מה חטאת טעונה סמיכה אף אשם טעון סמיכה: יוסף בן חוני אומר הנשחטין כו': א"ר יוחנן יוסף בן חוני ורבי אליעזר אמרו דבר אחד רבה אמר [ב] באחרים לשם חטאת פליגי [ג] דתניא [ד] הפסח שעברה שנתו ושחטו בזמנו לשמו וכן השוחט אחרים לשם פסח בזמנו רבי אליעזר פוסל ורבי יהושע [ה] מכשיר א"ר יהושע אם [ו] בשאר ימות השנה שאינו כשר לשמו אחרים כשרים לשמו בזמנו שהוא כשר לשמו אינו דין שיכשרו אחרים לשמו אמר לו רבי אליעזר או חילוף הדברים ומה אם בשאר ימות השנה שאינו כשר לשמו כשר הוא לשם אחרים בזמנו שהוא כשר לשמו אינו דין שיוכשר לשם אחרים ויוכשר פסח בארבעה עשר שלא לשמו וכך אתה אומר מה לי הוכשרו אחרים בשאר ימות השנה לשמו שכן הוא כשר לשם אחרים ויוכשרו [ז] אחרים בזמנו לשמו שכן הוא פסול לשם אחרים אמר לו רבי יהושע אם כן הורעתה כח פסח ונתת כח בשלמים חזר רבי אליעזר ודנו דין אחר מצינו מותר פסח בא שלמים ואין מותר שלמים בא פסח ומה פסח שמותרו בא שלמים שחטו בזמנו לשום שלמים פסול שלמים שאין מותרן בא פסח אם [ח] שחטם לשם פסח בזמנו אינו דין שיהו פסולין

מסורת הש"ס

א) [לקמן נב:] ב) [קדושין ב. וש"נ]. ג) [לקמן סג:]. ד) מנחות כ: ח"כ צו פ"ג הי"ד, ה) מנחות כו. ירושל' פסחים פ"ז ה"ד, יומא פ"ב ה"א. ו) מנחות י: כו. לקמן כה., ז) ע' ירושל' יומא שם., ח) פסחים סב: תוס' דפסחים פ"ל ה"ד, ט) מנחות ב לעיל ד ע"ש וצ"ע, י) לקמן יג מנחות יב., כ) לקמן כד:., ל) [עיין במנחות כ: בד"ה מכדי מחשבה כו' לא קשיא מדלי ע"ש]:

הגהות הב"ח

(א) גמ' בעוא דרבי אבין היא מה כ"ל ותיבת ולפרוך נמחק: (ב) שם ביימין בחטאת בא לעובדה בכלי עובדה: (ג) שם אלא לאמה ה"ש חטאת טעמא מאי: (ד) שם כדתניא בהפסח: (ה) רש"י ד"ה מנחת חוטא כתיב בה חטאת כ"ל ותיבת ד"ה מנחת: (ו) ד"ה ורבנן וכו' בן מאי וכ' אליעזר ר"א לא פסיל אלא: (ז) ד"ה א"ר אם וכו' הנאמנו שמו. נ"ב פי' לשם אלמה: (ח) בא"ד נמצאת מחשבת כו' לא לשמו גדול בחו בשלמים מנפסח:

שינויי נוסחאות

א) ונכנסו לפנים כל"ל ותיבת דמן נמחק: ש"ס. כי ממנחה אין דם (דק"ס): ב) בכ"ל ליתא תיבות ומנחה לאשם, ומה כי ממנחה לאשם ל"ק דאצטריך לקמלה שלא לשמה פסולה, וקגי' שלמיני ה"פ למאי הלכתא איתקש לתרוייהו ולכדרבי"ש: ג) בכ"ל נוסף אשם נמי כתיב ביה הוא, ההוא לאחר הקטרת אימורין הוא דכתי, ואלא הוא למאי אתא, לכדרב הונא אמ' רב דאמר רב הונא אמ' רב אשם שניתקן לרעייה ושחטו סתם כשר לשום עולה, ניתקן אין לא ניתקן לא. וכ"ה במנחות (ל ל) ע"ש: ד) בכ"מ אמר רבה. ובכ"ל ורבה אמר. ועי' בה"ל שכתב דהסוס, נרסי ובאחרים נר"ל, ורבה מפרש דבר ר"ל, ועי' בתוס' ומה אם: ה) יוכשרו (כ"ל וצ' וכ"ה ברש"י): ו) תימא אם ליתא בכתה"י: ז) ל"ל דדשי (ש"ס): ח) וכאשם יש מהם שהוא כחטאת ויש מהם שהוא כאשם האי קרא במנחה כו'. כל"ל (ש"ס). ובדפסה"מ נדפסה הגהה בע"ז (הלן בקמון וכלפניו). ומתב בדק"ס שהולאי הוסיפוהו ע"פ כת"י: ח) מקיש לה כל"ל (ש"ס). הקטע המוקף בחצאי דגיעים ליתא בכתה"י ובד"ו והוסיפוהו בדפסה"מ כמ"ש אות ע: יא) לעובדה עבודת הקטרה ביד כל"ל (ש"ס). כ"ל בהולכה והקטרה (עיבר"ע ורש"ש): יב) לד"ש דאמר לקמן בפרק כל הזבחים (חוץ מחטאת) זרק בשמאל פסול ור"ש מכשיר [חוץ מחטאת] משום דר"ש תרתי כו' (כתה"י ותוקן ע"פ בה"ז). וכ"ה גרס לר"ש כדאמרינן לקמן כו', וכ' שכ"ל ליתא כל הקטע שבעמיה: יג) את אצבעו (כ"ר. וכ"ה במקרא). ועי' מלאה"ש: יד) ל"ל דלא (ש"ס): טו) וסתמה (כתה"י ודו"ה): טז) בכתה"י בקביעות, ותיבת לעבב ליתא. וכ"מ לעבב בקביעות: יז) ל"ל כלומר אם בחמ"ש: יח) ל"ל והדין הוא כן (ש"ס): יט) ל"ל ובדין זה אני יכול להכשיר כו' (כ"ר). ל"ל ובדין זה אני יכול להכשיר (כ"ר). יט) ק"ו זה וחכשירנו ס"ל ותכשיר שלא לשמו דלא תדרוש [ק"ו] זה כמו דלא תדרוש האחד שיש עליו כו' (ש"ס): כ) ועוד ק"ו כל"ל (ש"ס): כא) נמי באחרים (כתה"י). ש"ל: כב) והא נמי (ש"ס): כג) ל"ל אי הדין דין נמי (ש"ס): כד) תימא כל ליתא בכתה"י: כה) ל"ל גדול (במקום גדול) (גליון): כו) ל"ל בתיב. והסד"ר ומה"ל מנחת נדבה (צ"ק): כז) בד"ו חולין הוא אתי, יכל"ל: כח) גי' הל"ק ומ"מ קשה למ"ד דלא בעי אצל רבו. וכעי"ן בש"מ, ועי' בח"ג, בה"ל, מ"ש, מלבה מוקן ויפה עניים: כט) בדפריך בפרק איזהו מקומן כל"ל (ש"ס): ל) תיבות הבי גרסינן נמחק (ש"ס): לא) אל"ה בחולין דף כח ב ולקמן דף נח ב ומנחות פג ב ליתא לבאי סיומא, ואולי היה כך נירסתם או שהוא מדברי המוס' דדבנן בעו לאלי כחטאת ובאשם לבבי (גליון):

עין משפט נר מצוה

נא א מי' פרק עו מהלכות פסח"מ הלכה ב':

נב ב מי' פרק יא שם הלכה ו':

נג ג מי' פט"ו שם הלכה יב:

תורה אור השלם

1. וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא ו, כג

2. לֹא תֹאפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשָּׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם: ויקרא ו, י

מוסף רש"י

לענב דהוא עצמו שלא היקטרו אימורין כשר לאין בפרה אלא בדם, ואע"ג דכתיב באשם קדש קדשים הוא קדש שמיטים, לא יליפינן מיניה דלא משמע לשמו אלא כשמתנו הוא עם שם הקרבן כגון חטאת הוא אשם הוא ויכול כתיב גבי אחת מעבודות הדם (לעיל ה:) האיבא אצבע. דכתיב בחטאת ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ומן (ונו'), ודרשינן לקמן בפ"ב בחלבעו ומן שלא תהא נתינה אלא בימין דכל מקום שנאמר אצבע והכוונה אינו אלא ימין (והלן יא:) **במה דברים אמורים** בעולת העוף. שעשית לשמעה דלאמרינן בפרק קדשי קדשים (והלן יד:) **אבל בחטאת** בהמה. דכתיב בה קרן בהדיא אינה נעשית כו' (והלן נב.):

ע"כ תמוחד דוגם

תאמר באשם שיש לו קצבה. אשם יש לו קצבה לתמיי כנסף שקלים (לעיל ה:) **דמה ולא בשרה.** דתני דמה כתיבי, אשר יוצא מדמה יכן לא הוכיח אם דמה, חד למעוטי בשר (להלן פב:) **שלא בכלי שרת פסולה ור' שמעון מכשיר.** שלא קדש קומץ בכלי שרת, דבתחילת מנחה ידאי לא פליגי דבעיא כלי דלאמרינן בפרק שני הלנם בא לעובדה ביד. הקטרת קומץ שהיא במקום זריקה ביד שלא קדש בכלי (מנחות כו.) **בא לעובדה בכלי.** שקדש קומץ בכלי עובדה בשמאל כאשם. עובדה לקרבים קומץ בשמאל כאשם מצינו לתמיי כיה שמאל (שם) **הפסח שעברה שנתו.** שעולה משתקד קודם כ"ח ניסן והפרשו לשם פסח וכי מטא כ"ח ניסן ינעברה שנתו מו לא מזי לפסח דמתיי זכר בן שנה, וקאי לשלמים בדליפי בפירקין דלקמן פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא (פסחים סו.):

ליקוטים

אשם שאינו בליל לא כ"ש. צריך לומר הסברא דק"ו מבכל הקישא כיון שנוכל להעמיד ההיקישא לדבר אחר. (וכן) משמע בפ"ק דזבחים דקאמר הנן התם ר"ע אומר כל הדמים שנכנסו להיכל כו' ופרוך בשלמא רבי אליעזר דאמר טעמא אלא רבנן מאי טעמייהו אמר רבא אשם שנכנס דמו לפנים פסול לא מצית אמרת מק"ו כו' אלמא ק"ו מבטל הקישא דכחטאת כאשם כיון דאיכא לאוקמא הקישא לדבר אחר. (תוס' ב"מ ק"ד ע"ס) **אמר** ר' יוחנן כו' **רבה אמר** כו'. רבה הלך ללמוד תורה מרבי יוחנן כדאיתא שילהי כתובות. וזה פעם הראשון שמצאתי בעניי דיפליג רבה עם ר' יוחנן: (מנחת יהודה)

שיטה מקובצת

מנחת חוטא נמי כתיב בה היא תימה לרבנן דר"ש דלמדי קדשה שלא בכלי שרת פסולה, למאי הלכתא איתקש מנחת חוטא לחטאת ואשם. אי משום פסיל שלא לשמו דמנחת חוטא איתקש לשמו כשר (להלן פב:) אמרינן, דאי מנחת נדבה שלא לשמו דמנחת חוטא איתקש לשמו כשר (לעיל) לשמוע מיני ומזאת (תורת העולה) (המורה לעולה) נמקא מהולל ותוכח שלמים עליו דבריה, ור"מ דלאיבעי דרבי אליעזר לומר דמה חטאת טעון ימין אף קמילה בעי ימין. תיפוק ליה דכפ"ק דמנחות (דף כ.) מיימי תרי קראי חד לקומץ וחד לקדיש קומץ. ואי משום שבעת ימין לחוד (בא לעובדה בימין בחטאת שובדה בימין) הא אית לה לרבנן (קדשה שלא בכלי שרת פסולה), דכל מקום שנאמר אצבע אי כתיבה אינה אלא ימין. ור"ל דאילטריך הקישא כדדרשינן בפולין (דף פח:) [לקמן דף נב.] מה חטאת אינה כתה אלא מן המולין ובדיו דיומנים אלא אף כל המנחות בעבי ימין אלא אם כן בא לעבוד בכלי עבודה בשמאל כאשם. ור"ל דלכך בא זה הפסוק [מנחות יב:] לאלמדינן דאין מנחת נדבה כחטאת אלא הרי היא כאשם [תוס' שנ"ל]:

בח פסח. עיין בהסמנות כסוף המסכת: תוד"ה מנחת חוטא כו' ומנחת נדבה כאשם דאשם דאי אמרינן דאשם לא. ר"ב, דאשם נופיה לא יקעינן לכשר אלא מהיקשא. ור"ל דלכך בא זה הפסוק לאלמדינן דאין מנחת נדבה כחטאת אלא הרי היא כאשם (תוס' שנ"ל):